

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	254
Land:	Somalia
Kilde:	Landinfo. Respons.
Titel:	Somalia: Sårbarhet – minoritetsgrupper, svake klaner og utsatte enkeltpersoner.
Udgivet:	2. juni 2009
Optaget på baggrundsmaterialet:	7. oktober 2009

Respons

Somalia: Sårbarhet – minoritetsgrupper, svake klaner og utsatte enkeltpersoner

Problemstilling/spørsmål:

- Hvilke grupper og enkeltpersoner er sårbare i dagens situasjon?

Generelt om sårbarhet, sårbare grupper og utsatte enkeltpersoner¹

Begrepet sårbarhet er uklart. Det favner alt fra økonomisk marginalisering til fysiske overgrep, og det varierer avhengig av de økonomiske, sosiale, kulturelle og sikkerhetsmessige forholdene i et gitt geografisk område. I henhold til somalisk tradisjon skal svake grupper – kvinner, barn, syke, eldre, funksjonshemmede, religiøse menn, ubevæpnede og nøytrale grupper, krigsfanger, reisende m.fl. – ikke angripes, men vernes i konflikter (ICRC 1998). Både under og etter borgerkrigen har imidlertid vernet for disse gruppene blitt svekket og denne tradisjonen etterleves i langt mindre grad i dag.

I dagens situasjon henger sårbarhet i Somalia nøye sammen med klan eller gruppetilhørighet, fravær eller tilstedeværelse av konflikt samt maktforholdene på bosted eller oppholdssted. Men også enkeltpersoner kan i dag være i en utsatt posisjon på grunn av sitt politiske eller ideologiske standpunkt.

Minoritetsgrupper

FNs høykommissær for menneskerettigheter beskrev i 2008 situasjonen for de somaliske minoritetene på følgende måte:

Discrimination against minorities and persons with disabilities was also consistently reported, by recently asylum-seekers to Dadaab and in Somaliland. Social constraints put obstacles to inter-marriage, access to work is restricted to traditional jobs – normally those enjoying the lowest social status and pay. In a context of total breakdown of law

¹ Se for øvrig Landinfo (2009, 2. juni). *Beskyttelse og konfliktløsningsmekanismer*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://www.landinfo.no/asset/908/1/908_1.pdf [lastet ned 4. juni 2009]

and order, lack of protection from clans detracts them even from this shelter provided by customary law (OHCHR 2008).

Denne situasjonen har ikke endret seg. FNs uavhengige ekspert på menneskerettighetssituasjonen i Somalia understreker i sin rapport fra februar 2009 at forholdene for minoritetene er vanskelige (UN 2009). Manglende forståelse og til dels rasistiske holdninger preger manges syn på disse gruppene som tradisjonelt har hatt en lav status i det somaliske samfunnet. For mange med minoritetstilhørighet representerer derfor de islamistiske gruppene, deriblant Shabaab, noe positivt fordi klantilhørighet ikke er et kriterium for sosial status og beskyttelse. Den strenge rettsutøvelsen i områdene islamistene kontrollerer, forhindrer dessuten kriminaliteten som i en årrekke ikke minst har rammet disse gruppene (intervjuer i Nairobi, mars 2009). I blant annet Nedre Shebelle ser man derfor at minoritetene støtter Shabaab.

Mens flere av Landinfos samtalepartnere i juni 2008 påpekte at alle ble rammet av den pågående konflikten – granater og bomber gjør ikke forskjell på noen – påpekte en velorientert observatør at minoriteter som Midgan, i motsetning til andre som befinner seg i kryssilden mellom opprørere og regjeringsstyrker, ikke har alternative oppholdssteder i Somalia. En annen internasjonal kilde mente imidlertid at minoriteter som tvinges til å forlate hjemstedene sine på grunn av vanskelige sikkerhetsforhold, vil forsøke å etablere et klientforhold til en vertsklan på sitt nye oppholdssted (intervju i Nairobi, juni 2008). Men denne strategien gjelder Midgan- og bantugrupper som tradisjonelt har hatt en slik tilknytning til lokale somaliske klaner, ikke rer Hamar eller andre Benadirgrupper. Disse gruppene har imidlertid i mange tilfeller etablert beskyttelsesforhold via ekteskap eller betaling.

Situasjonen for bantuene i Hiraan-regionen ble forverret i løpet av 2007/2008 ifølge en internasjonal organisasjon (intervju juni 2008). Frykten for at de relativt gode vilkårene bantuene hadde fått for å drive jordbruk fram til 2007 ville tiltrekke seg de store klanene (intervju mars 2007), viste seg å være velbegrunnet. De lokale klanene rykket inn med tyngre jordbruksmaskiner og bantubefolkningen mistet blant annet tilgangen til vanningsutstyret de hadde. Dagens situasjon er ifølge velorienterte lokale og internasjonale kilder mer sammensatt. Blant annet i Jubadalen er det bevæpnede bantugrupper, og dessuten væpnes og brukes bantubefolkningen av lokale klaner i konflikter (intervjuer i Nairobi, mars 2009).

Svake klaner

I samtale med Landinfo i Nairobi i mars 2009 ga for øvrig en representant for en internasjonal organisasjon uttrykk for at alle grupper eller klaner som er tallmessig underlegne og mangler militær styrke i sitt oppholdsområde, kan kategoriseres som minoriteter og være utsatt for overgrep i en konfliktsituasjon. En annen velorientert internasjonal kilde ga imidlertid uttrykk for at ingen spesielle grupper er spesielt utsatt i dagens situasjon, men den vanskelige humanitære situasjonen rammer store deler av befolkningen. Vedkommende kilde eksemplifiserte dette blant annet med at befolkningen i Badhaade-distriktet (og nabodistriktet) i Nedre Juba deler tre vannhull som skal forsyne alle, inkludert husdyrene med vann.²

² På landsbygda i Badhaade-distriktet bor det ca 32 000 mennesker (FSAU 2009).

Utsatte enkeltpersoner

Som i 2008 er journalister, menneskerettighetsaktivister og andre meningsyttere fortsatt utsatt for trusler og drap. Likeledes utsatt er personer tilknyttet overgangsmyndighetene, herunder politi, sikkerhetspersonell og andre personer som oppfattes som myndighetenes støttespillere. Både internasjonale og lokale hjelpearbeidere har også blitt mål for angrep. Det er dessuten også eksempler på at lederskikkelser og andre medlemmer av Shabaab drepes (intervjuer i Nairobi mars 2009). I dag, i motsetning til i 2008, er imidlertid ikke drap på slektninger som oppfattes å støtte motparten vanlig.

Kvinner

Kvinneres situasjon er også forverret. I Shabaab-kontrollerte områder trakasseres kvinner som ikke innretter seg etter kleskode og det legges begrensinger på kvinnenes muligheter til å vise seg i det offentlige rom. I minibussene må kvinnene sitte bak. Kvinner selger også khat og i Baidoa i Bay-regionen har Shabaab henvist selgerne til salgssteder utenfor byen. For flere somaliske observatører er dette et ledd i å både fjerne kvinnene fra det offentlige rom, og forhindre omsetning og bruk av khat (intervjuer i Nairobi, mars 2009). Fordi kvinnene ofte er hovedforsørgere skaper Shabaabs påbud problemer for de familiene som er avhengig av kvinnenes inntekter.

En respons er et svar på konkrete spørsmål og problemstillinger som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema eller et spørsmål, men skal gi svar på de konkrete spørsmålene som er stilt, og ellers inneholde det som til enhver tid trengs av bakgrunnsinformasjon.

Referanser

Skriftlige kilder

- ICRC, dvs. International Committee of the Red Cross, Somalia Delegation (1998, februar). *Spared From the Spear. Traditional Somali behaviour in wartime*. Nairobi: ICRC.
- FSAU (2009, 4. mars). *2008/09 Post Deyr Analysis*. Nairobi: Food Security Analysis Unit-Somalia. Tilgjengelig fra <http://www.fsausomali.org/fileadmin/uploads/1481.pdf> [lastet ned 2. juni 2009]
- Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (2008). *Preliminary Human Rights Assessment on Somalia. 19 July to 2 August 2008*. Geneve: OHCHR. Tilgjengelig fra http://www.ohchr.org/Documents/Countries/somalia_assessment_mission_report.pdf [lastet ned 21. mai 2009]
- UN Human Rights Council, (2009, 24. februar). *Report of Shamsul Bari, Independent Expert appointed by the Human Rights Council on the situation of human rights in Somalia. A/HRC/10/85*. New York: United Nations. Tilgjengelig fra <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49c78a822.html> [lastet ned 26. mai 2009]

Respons Somalia: Sårbarhet – minoritetsgrupper, svake klaner og utsatte enkeltpersoner

Muntlige kilder

- Representanter for internasjonale og somaliske organisasjoner. Intervjuer i Nairobi i mars 2007.
- Representanter for internasjonale og somaliske organisasjoner. Intervjuer i Nairobi i juni 2008.
- Representanter for internasjonale og somaliske organisasjoner. Intervjuer i Nairobi i mars 2009.

© Landinfo 2009

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.